

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I
ODRŽIVOG RAZVOJA

22HR06 - Potpora smanjenju gubitka vode u okviru reforme vodnog sektora u Republici Hrvatskoj

Aktualnosti zakonodavstva u sektoru vodnih usluga

Elizabetha Kos, Ravnateljica Uprave vodnoga gospodarstva i zaštite mora

21. studenoga 2023.

Pregled

	JUČER	DANAS	SUTRA
Stanovništvo priključeno na sustave javne vodoopskrbe	84%	86%	90%
Stanovništvo s mogućnošću priključenja na sustave javne vodoopskrbe	93%	94%	98%
Stanovništvo priključeno na sustave javne odvodnje	46%	53%	58%
Stanovništvo s mogućnošću priključenja na sustave javne odvodnje	49%	58%	61%
Stanovništvo priključeno na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda	35%	44%	48%
Javni isporučitelji vodnih usluga	200	153	41

Pravna stečevina EU

- **Zakonom o vodama, Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva te podzakonskim aktima donesenim na temelju Zakona o vodama provedeno je usklađivanje s pravnom stečevinom EU u području voda**
- **Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji (Narodne novine - Međunarodni ugovori, broj 2/12) dogovoreni su prijelazni rokovi za postizanje usklađenja sa zahtjevima i ciljevima vodnih direktiva:**
 - ***Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEZ)*** - zaštita okoliša od negativnog utjecaja nedovoljno pročišćene komunalne otpadne vode
 - ***Direktive o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (98/83/EZ)*** - zaštita zdravlja ljudi od negativnih učinaka bilo kakvog zagađenja vode namijenjene za ljudsku potrošnju osiguravanjem njezine zdravstvene ispravnosti i čistoće
- **Prilagodba pravnoj stečevini EU je proces koji nikada ne prestaje, jer se pravna stečevina EU kontinuirano mijenja i dopunjuje te je potrebno intenzivno pratiti pravnu stečevinu EU**

Pravna stečevina EU

➤ Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU:

- 4. svibnja 2023. stupio je na snagu **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama** (Narodne novine, broj 47/2023) kojim su preuzete određene odredbe ***Direktive o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (2020/2184 - preinaka)***:
 - poboljšanje pristupa vodi namijenjenoj za ljudsku potrošnju za sve, a posebno za ranjive i marginalizirane skupine;
 - obveza provedbe procjene rizika i upravljanje rizikom u području sliva vodozahvata vode namijenjene za ljudsku potrošnju;
 - obveza provedbe procjene razine gubitaka vode u sustavima javne vodoopskrbe i mjere za smanjenje gubitaka vode.

Pristup vodi za ljudsku potrošnju

- **Javni isporučitelji vodnih usluga** - odgovorni su za osiguravanje pristupa vodi za ljudsku potrošnju priključenjem stanovništva na javne vodoopskrbne sustave ili mobilnom dostavom (autocisterne i brodovi vodonosci)
- **Jedinice lokalne samouprave** - odgovorne su za osiguravanje pristupa vodi postavljanjem i održavanjem javnih slavina priključenih na sustav javne vodoopskrbe te postavljanjem javnih zdenaca, javnih crpki i drugih sličnih građevina koje nisu priključene na sustav javne vodoopskrbe na javnim prostorima, kao što su trgovi, ulice, parkovi

Procjena rizika i upravljanje rizikom

Hrvatske vode

- određuju obuhvat područja sliva vodozahvata
- utvrđuju opasnosti i opasne događaje (izvore onečišćenja) u tim područjima koji bi mogli uzrokovati pogoršanje kakvoće vode namijenjene za ljudsku potrošnju u tolikoj mjeri da bi njeno korištenje moglo predstavljati rizik za zdravlje ljudi
- **prva procjena rizika - do 12. srpnja 2027.**

Institut za vode Josip Juraj Strossmayer

- provodi monitoring relevantnih pokazatelja, tvari ili onečišćujućih tvari u površinskim i/ili podzemnim vodama

Upravljanje gubicima – zakonski okvir

- **Javni isporučitelji vodnih usluga** (koji isporučuju najmanje 10 000 m³/dnevno ili opskrbljuju najmanje 50.000 ljudi) - procjena razine gubitaka vode u sustavima javne vodoopskrbe i mjere za smanjenje gubitaka vode, u svrhu njihovog smanjenja i dovođenja na prihvatljivu razinu
- **Hrvatske vode** – su dužne izraditi objedinjenu procjenu razine gubitaka vode za područje Republike Hrvatske, a rezultate te procjene dostavit će Europskoj komisiji do 12. siječnja 2026.

Upravljanje gubicima

- Razina gubitaka se mora redovito pratiti kako bi se unaprijedilo upravljanje gubicima.

- Zemlja članica procjenjuje razinu gubitaka i mogućnosti za poboljšanja (metodom ocjenjivanja ILI)

do
12.01.2026.

- Komisija dopunjuje DWD Preinaku i specificira ILI prag iznad kojeg Zemlja članica izrađuje akcijski plan

do
12.01.2028.

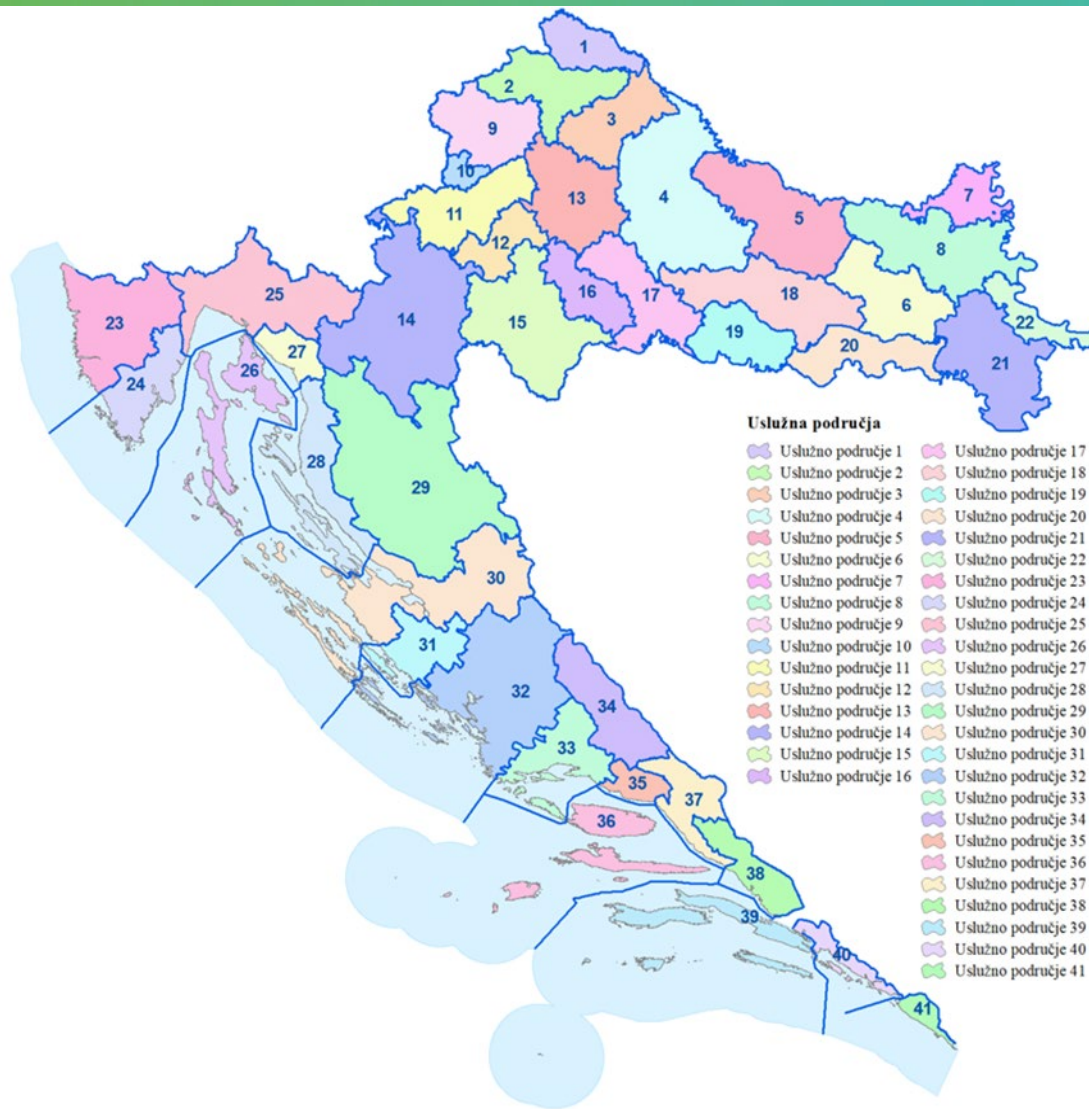
- Zemlja članica predaje Komisiji Akcijski plan s mjerama za smanjenje gubitaka vode

do
12.01.2030.

Uredba o uslužnim područjima (NN 70/23)

- U lipnju 2023. Vlada RH donijela novu Uredbu o uslužnim područjima s detaljnim obrazloženjem u skladu s ocjenom Ustavnog suda (stupila na snagu 15.7.2023.)
- Svih 41 UP ostalo isto – samo je izmijenjeno društvo preuzimatelj na UP 38
- Zakonski rok za integraciju je ostao isti - 6 mjeseci nakon stupanja na snagu Uredbe - 15.01.2023.
- Dodatkom NPOO-a bit će produžen rok do kraja 2024.

Uredba o uslužnim područjima (NN 70/23)

Uredba o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodnih usluga (NN 70/23)

- Stupila na snagu 16.7.2023.
- Propisuju se posebni uvjeti koje mora ispunjavati jedinstveni JIVU za obavljanje djelatnosti vodnih usluga
- Posebni uvjeti za početak poslovanja – broj i kvalifikacije ključnih zaposlenika (osim direktora i zamjenika +12)
 - propisani su brojni izuzeci zbog stanja na tržištu rada
- Posebni uvjeti za učinkovito poslovanje – treba ispuniti 13 pokazatelja iz Uredbe o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga

Uredba o metodologiji izračuna cijene vodnih usluga (NN 70/23)

- Stupila na snagu 16.7.2023.
- Provedba Uredbe je u nadležnosti Vijeća za vodne usluge (VVU)
- Cilj je osiguranje načela povrata troškova uz zaštitu od monopola i socijalnu priuštivost cijene vode
- Određivanje jedinstvene cijene vodne usluge na UP
- Uređuje osnovna metodološka pravila te tarifna područja
- Detaljni način izračuna regulatorno dopuštenog prihoda i tarifa vodnih usluga i naknade za razvoj i druga pitanja primjene metodologije odredit će Vijeće za vodne usluge svojim smjernicama i objavit će ih na svojim mrežnim stranicama (u tijeku)
- Prva Odluka o cijeni vodnih usluga, za regulatorno razdoblje, na temelju ove Uredbe, ne smije stupiti na snagu prije 1. siječnja 2024.

Uredba o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga (NN 70/23)

- Stupila na snagu 16.7.2023.
- Provedba Uredbe je u nadležnosti Vijeća za vodne usluge
- Propisan je 81 ključni pokazatelj učinkovitosti poslovanja (KPP) razvrstan u 7 skupina:
 1. Financijski pokazatelji
 2. Pokazatelji vezani uz zapošljavanje
 3. Operativni pokazatelji
 4. Pokazatelji kvalitete usluge
 5. Pokazatelji energetske učinkovitosti
 6. Pokazatelji upravljanja imovinom
 7. Pokazatelji troškova amortizacije dugotrajne imovine
- Vijeće za vodne usluge će smjernicama odrediti podatke koji se prikupljaju za izračun KPP-a, njihov obuhvat, način popunjavanja te rokove dostave do 16. siječnja 2024.
- Vrijednosti KPP-a na razini svakog isporučitelja kao i rezultati usporedne analize KPP-a javno su dostupni na mrežnoj stranici VVU

EU projekti vodoopskrbe - Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026. - pokazatelji

Naziv	Datum završetka		Kvantitativni pokazatelj	
			osnovna vrijednost	cilj
Provedba programa vodnog gospodarstva				
Donošenje Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine	Q4	2021	-	-
Izmijenjen pravni okvir u sektoru vodnih usluga	Q4	2022	-	-
Integracija pružatelja vodnih usluga	Q4	2024	200	40
Daljnja provedba programa vodnog gospodarstva				
Donesen Nacionalni akcijski plan za smanjenje gubitaka vode u javnim vodoopskrbnim sustavima	Q2	2024	-	-
Osnovano Nacionalno tijelo za praćenje gubitaka u vodoopskrbnim sustavima	Q4	2024	-	-
Usvojeni akcijski planovi za smanjenje gubitaka javnih isporučitelja vodnih usluga	Q4	2025	0	40
Stupanje na snagu Uredbe o Vijeću za vodne usluge	Q1	2024	-	-
Izgradnja kapaciteta regulatora	Q4	2024	0	7
Jačanje kapaciteta javnih isporučitelja vodnih usluga	Q4	2025	0	12
Vodoopskrba				
Smanjenje gubitaka u sustavima vodoopskrbe	Q2	2026	44%	37%
Izgrađena / rekonstruirana mreža javne vodoopskrbe	Q2	2022	0	226
	Q4	2023	0	517
	Q4	2025	0	1.087
Mjerni uređaji na vodozahvatima	Q4	2022	0	526
Ugovori o radovima sklopljeni za projekte vodoopskrbe	Q4	2023	0	100
Stanovnici s poboljšanim pristupom vodoopskrbi	Q2	2026	0	71.343

EU projekti vodoopskrbe (ukupno)

Program	Odobreni projekti	Pokazatelji
OPKK	<p>Odobreno ukupno 60 projekata</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 čiste vodoopskrbe - 40 aglomeracija obuhvaća i vodoopskrbu i odvodnju 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatni stanovnici koji će imati pristup poboljšanoj opskrbi vode – 300.000
NPOO	<p>Odobreno ukupno 140 projekata</p> <ul style="list-style-type: none"> - 60 čiste vodoopskrbe - 31 projekt obuhvaća i vodoopskrbu i odvodnju 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje gubitaka u javnim vodoopskrbnim sustavima – 7% (44% -> 37%) <ul style="list-style-type: none"> • Izgrađena ili rekonstruirana javna vodoopskrbna mreža – 1.087 km <ul style="list-style-type: none"> • Mjerni uređaji na vodocrpilištima – 526 • Stanovništvo s poboljšanim pristupom vodoopskrbi – 71.343
PKK	<p>U pripremi predpoziv</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stanovništvo povezano na poboljšanu javnu vodoopskrbnu mrežu – 41.345 • Duljina novih ili poboljšanih cijevi distribucijskih sustava javne vodoopskrbne mreže – 404 km <ul style="list-style-type: none"> • Gubici vode u distribucijskim sustavima javne vodoopskrbne mreže – 460.000 m³/god. -> 440.879 m³/god.

EU projekti vodoopskrbe - Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.

➤ Novina NPOO-a u odnosu na OPKK:

- uvođenje načela „Ne nanosi značajnu štetu” (eng. Do No Significant Harm - DNSH)
- izrađen priručnik „Metodologija obračuna smanjenja gubitaka vode u projektima rekonstrukcija vodne infrastrukture financiranih iz NPOO, pripadajuće upute za JIVU i program za kalkulacije i provjeru ostvarenih ušteda”
- održan niz radionica na koja je prezentiran priručnik te pojašnjeno na koji način zadovoljiti DNSH uvjete

Načelo „Ne nanosi značajnu štetu” (eng. Do No Significant Harm - DNSH)

Sva ulaganja moraju biti u skladu s jednim ili više okolišnih ciljeva obuhvaćenih EU taksonomijom (članak 17. Uredbe 2020/852) te je potrebno dokazati da se ne nanosi bitna šteta u pogledu:

- Ublažavanja klimatskih promjena
- Prilagodbe klimatskim promjenama
- Održivog korištenja i zaštite vodnih i morskih resursa
- Kružnog gospodarstva, uključujući sprečavanje nastanka i recikliranje otpada
- Sprečavanja i kontrole onečišćenja zraka, vode ili tla
- Zaštite i obnove biološke raznolikosti i ekosustava

U tom smislu potrebno je dokazati, ne samo kako će projekt u najvećoj mogućoj mjeri ublažiti bilo kakve negativne ekološke učinke već i na koji način će doprinijeti pozitivnim učincima tijekom provedbe projekta

- Za sve projekte potrebno je osigurati da se provede procedura PUO/OPUO uključujući i prilagodbu na klimatske promjene u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU i RH
- osigurati da u novoizgrađenim sustavima javne vodoopskrbe prosječna potrošnja energije bude do 0,5 kWh/m³ ili da infrastrukturni indeks istjecanja (ILI) bude do 1,5, a kod obnove sustava javne vodoopskrbe da se smanji prosječna potrošnja energije za više od 20 % ili da se smanje gubici za više od 25%

EU projekti vodoopskrbe - Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.

Ciljevi

- provedba reforme u sektoru vodnih usluga kako bi se omogućila dostupnost javnih vodnih usluga svim potrošačima po priuštivoj cijeni
- poboljšanje upravljanja vodama i očuvanje vodnih resursa s ciljem postizanja veće otpornosti na klimatske promjene
- doprinos usklađenju sa zahtjevima Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i Direktive o kakvoći vode namijenjene za ljudsku potrošnju

Mjerljivi pokazatelji (do kraja 2Q 2026.)

- zaključeno 100 ugovora o radovima za vodoopskrbne projekte
- izgrađeno/rekonstruirano 1.087 km mreže javne vodoopskrbe
- preko 71.343 stanovnika ima pristup poboljšanoj opskrbi vodom
- smanjenje gubitka vode za barem 7 % na nacionalnoj razini (sa 44% na 37%)
- na 526 vodocrpilišta ugrađena potrebna oprema za evidenciju zahvaćenih količina vode

- do kraja 4Q/2023 potrebno ostvariti sljedeće pokazatelje:
 - 100 zaključenih ugovora o izvođenju radova za vodoopskrbne projekte
 - izgrađeno/rekonstruirano 517 km mreže javne vodoopskrbe

EU projekti vodoopskrbe - Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.

- Novina PKK u odnosu na OPKK:
 - nastavak provođenja načela „Ne nanosi značajnu štetu” (eng. Do No Significant Harm - DNSH)
 - aktivnosti na sustavima javne vodoopskrbe moraju zadovoljiti sljedeće uvijete:
 - U slučaju novih sustava - sveobuhvatni vodoopskrbni sustav će imati visoki stupanj energetske učinkovitosti koji se odlikuje prosječnom energetsom potrošnjom sustava od 0,5 kWh po kubičnom metru fakturirane/nefakturirane ovlaštene vodoopskrbe ili manje, ili vodoopskrbni sustav će imati infrastrukturni indeks curenja (ILI) manje od 1,5
 - U slučajevima rekonstrukcije postojećih sustava - energetska učinkovitost sveobuhvatnog sustava javne vodoopskrbe značajno je povećana zbog smanjenja prosječne energetske potrošnje sustava za najmanje 20% ili smanjenje gubitaka za više od 25 %

Modernizacijski fond

- Instrument za podršku u svrhu postizanja ciljeva Europskog zelenog plana
- Za provođenje Programa nadležni su Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.
- Program je namijenjen javnim isporučiteljima vodnih usluga radi ulaganja u izgradnju postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije.

- **Ukupno planirani iznos za financiranje aktivnosti iz Programa iznosi 80 milijuna eura.**
- Prihvatljivi troškovi su ukupni troškovi ulaganja.
- Intenzitet potpore iznosi:
 - a) 45 % prihvatljivih troškova za ulaganja u proizvodnju OIE,
 - b) 30 % prihvatljivih troškova za ulaganja u skladištenje energije.
- Najviši iznos potpore po pojedinom projektu poduzetnika ne smije iznositi više od 15 milijuna eura.
- U rujnu 2022. je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, u suradnji s Ministarstvom, objavio Javni poziv za sufinanciranje projektne dokumentacije za ugradnju fotonaponskih elektrana u sektoru vodnih usluga
- Ukupno su sufinancirane prijave 73 korisnika na ukupno 256 lokacija u iznosu 1.128.285,77 € (ukupna vrijednost investicija 2.579.185,25 €)

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I
ODRŽIVOG RAZVOJA

Hvala!